
Słownik podstawowych terminów

- Adolescencja – okres dorastania zawierający się pomiędzy dzieciństwem i dorastaniem.
- Alienacja w pracy zawodowej – wyobcowanie, wyizolowanie, zdystansowanie się do pracy zawodowej.
- Alkoholizm – choroba woli polegająca na niemożności powstrzymania się od spożywania alkoholu.
- Aspiracje – dążenia ukierunkowane systemem wartości jednostki.
- Awans – powierzenie pracownikowi stanowiska ulokowanego wyżej w strukturze formalnej.
- Banda – nieformalna przestępcza grupa pracownicza działająca w ukryciu.
- Bezrobocie – zjawisko nadmiaru siły roboczej ponad jej popyt.
- Bodziec – czynnik pobudzający do działania.
- Chwyty negocjacyjne – niedozwolone zachowania w trakcie negocjacji mające na celu uzyskanie przewagi lub zwycięstwa sposobami pozamerytorycznymi.
- Coach – osoba sprawująca opiekę nad pracownikiem przy uznaniu jego dużej niezależności i samodzielności.
- Coaching – forma wsparcia pracownika poprzez zapewnienie mu opieki, przy znacznej samodzielności podopiecznego.
- Czas wolny – czas pozostający do dyspozycji pracownika po wypełnieniu obowiązków zawodowych i związanych z pracą zawodową.
- Delegacja – oficjalni przedstawiciele innej instytucji reprezentujący ją w rozmowach z gospodarzami.
- Dezintegracja zespołu pracowników – pozbawienie zespołu pracowniczego spójności.
- Diagnoza – rozpoznanie wycinka rzeczywistości umożliwiające określenie stanu stopnia zaawansowania rozpoznawanych cech, procesów lub zjawisk.
- Empatia – zdolność wczuwania się w sytuację i odczucia partnera relacji.
- Etyka – nauka o moralności; ogół ocen i norm moralnych przyjętych w danej zbiorowości.
- Firma – nazwa i logo, pod którymi prowadzona jest działalność gospodarcza. Niekiedy utożsamiana z przedsiębiorstwem.
- Fundacja – organizacja pozarządowa, której podstawą jest majątek przeznaczony przez jej założyciela na określony cel.
- Grupa formalna – grupa społeczna cechująca się sformalizowanymi relacjami pomiędzy członkami, strukturą i kontrolą społeczną.

- Grupa nieformalna – grupa społeczna, w której relacje i struktura nie są formalnie uregulowane. Kontakty pomiędzy członkami są w niej bezpośrednie.
- Grupa pracownicza – grupa, w której więzi oparte są na kontaktach zawodowych.
- Informacja – wiadomość, wskazówka, pouczenie.
- Innowacyjność – postawa lub czynnik poszukiwania nowych rozwiązań.
- Integracja zespołu pracowników – łączenie się pracowników w jednolity zespół pracowniczy.
- Kapitał ludzki – potencjał tkwiący w pracownikach i ich możliwościach realizacji zadań zawodowych.
- Kara – każdy nieprzyjemny dla osobnika bodziec stosowany za wykonanie, niewykonanie lub niewłaściwe wykonanie określonej czynności w określonych warunkach.
- Kariera zawodowa – przebieg pracy zawodowej w ciągu życia.
- Klika – patologiczna grupa w zakładzie pracy niemająca wyłącznie charakteru przestępczego. Prowadzi do nieuzasadnionego uprzywilejowania swoich członków.
- Kodeks pracy – główny akt prawny zawierający regulacje dotyczące pracy zawodowej.
- Kompetencje zawodowe – zdolność wykonywania czynności zawodowych w sposób zgodny z wymaganymi standardami.
- Kompromis – ugoda, porozumienie osiągnięte na zasadzie wzajemnych ustępstw.
- Komunikacja niewerbalna – przekazywanie informacji za pośrednictwem mimiki twarzy, gestów, zachowań.
- Komunikacja werbalna – przekazywanie wiadomości za pośrednictwem słowa mówionego lub pisanego.
- Konflikt – niezgodność interesów związana z jednoczesnym występowaniem co najmniej dwóch niedających się zaspokoić lub sprzecznych potrzeb.
- Konformizm – postawa bezkrytycznego podporządkowania się normom, wartościom, poglądom uznanym za obowiązujące w danej grupie społecznej.
- Kongruencja – autentyczność, przedstawianie siebie bez idealizowania swojej postaci.
- Kontakty nieformalne – relacje, w które wchodzi ludzie poza strukturą formalną firmy.
- Kontrola – nadzór nad czymś lub kimś.
- Korporacja – organizacja społeczna zarządzająca sprawami swoich członków.
- Korupcja – wykorzystywanie stanowisk służbowych do czerpania osobistych korzyści.
- Kultura – całościowy ogólnoludzki dorobek nagromadzony na przestrzeni dziejów.
- Kultura organizacyjna – zbiór podstawowych cech cenionych przez członków organizacji.
- Kultura osobista – cecha osobowa człowieka świadcząca o zachowaniu w kontaktach interpersonalnych i codziennych zachowaniach jednostki.
- Kultura pracy – cecha osobowości świadcząca o sposobach, jakimi człowiek realizuje swoją pracę zawodową.
- Kultura techniczna – cecha osobowa wyznaczająca relacje jednostki ludzkiej z techniką.
- Kwalifikacje zawodowe – kwalifikacje potwierdzone formalnymi dokumentami.
- Kwalifikacje rzeczywiste – układ celowo ukształtowanych cech psychicznych i fizycznych pracownika warunkujących jego skuteczne przygotowanie zawodowe.
- Leasing kadrowy – wynajmowanie pracowników przez zakład pracy do innego zakładu, w sytuacjach, gdy w danym czasie nie są oni niezbędni w macierzystej firmie.
- Lider – osoba stojąca na czele grupy, posiadająca osobisty autorytet wśród członków grupy.

- List motywacyjny – podanie o pracę zawierające uzasadnienie ubiegania się o pracę.
- Mediator – osoba podejmująca się rozwiązania konfliktu.
- Mentor – życzliwy opiekun, osoba o dużym doświadczeniu i autorytecie.
- Mentoring – forma opieki i pokierowania pracownikiem realizowana poprzez zapewnienie mu opieki ze strony osoby o dużym autorytecie i stanowiącej wzór osobowy.
- Mistrzostwo w pracy – najwyższy etap rozwoju zawodowego, będący poziomem eksperckim.
- Mobbing – terror psychiczny stosowany wobec niektórych pracowników w środowisku pracy, wyrażający się w demonstrowaniu wobec nich wrogości i nękanii ich.
- Molestowanie seksualne – każde nieakceptowane zachowanie o charakterze seksualnym lub odnoszące się do płci pracownika, którego celem jest naruszenie godności, poniżenie albo upokorzenie pracownika.
- Moralność – zespół dominujących w danej epoce historycznej norm i zasad uznawanych za właściwe.
- Nagroda – każde pożądane i przyjemne następstwo wykonania określonej czynności lub powstrzymania się od niej.
- Narkomania – uzależnienie od leków lub ich zamienników powodujących analogiczne przeżycia.
- Negocjacje – wspólne wyjaśnianie, przedstawianie poglądów.
- Nepotyzm – powierzanie stanowisk służbowych członkom rodziny.
- Nonkonformizm – postawa sprzeciwu wobec ulegania normom panującym w danej grupie społecznej.
- Ocena – wyrażony w formie ustnej lub pisemnej, osąd kogoś lub czegoś.
- Opinia – mniemanie, sąd, przekonanie, pogląd.
- Opinia o pracowniku – wyrażony pogląd na temat pracownika.
- Organizacje pozarządowe – niezależne od państwa formy organizowania się ludzi w celu rozwiązywania określonych problemów, głównie społecznych.
- Orientacja szkolna – działania prowadzące do zaznajomienia uczniów z możliwościami wyboru dalszej drogi kształcenia.
- Orientacja zawodowa – działania prowadzące do zaznajomienia uczniów z możliwościami pracy i własnego rozwoju zawodowego. Prowadzi do świadomego wyboru kształcenia zawodowego oraz przyszłej pracy.
- Osoba bezrobotna – osoba zdolna o pracy i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu, pozostająca bez pracy i nieuczęszczająca do pracy.
- Outplacement – dbałość o los pracowników zwalnianych z firmy polegająca na stwarzaniu im możliwości dalszej pracy w innych zakładach lub na innych stanowiskach pracy.
- Outsourcing kadrowy – wynajmowanie pracowników z zewnątrz do realizacji określonych działań nierealizowanych z jakiegoś powodu przez własnych pracowników lub powierzenie realizacji którejś funkcji zakładu pracownikom z zewnątrz.
- Państwowa Inspekcja Pracy – instytucja państwowa sprawująca nadzór nad warunkami pracy realizowanej na terenie kraju, ze szczególnym uwzględnieniem przestrzegania prawa pracy.
- Patologia społeczna – zjawiska odbiegające od przyjętych norm społecznych, zakłócające funkcjonowanie systemów społecznych.

- Patologia pracy – znaczące odstępstwo od norm regulujących zachowania pracownicze.
- Planowanie pracy – wyobrażanie wytworów i sposobów ich realizacji.
- Planowanie sukcesji – przekazywanie swoich obowiązków przez odchodzącego z firmy pracownika osobie w tym celu wcześniej przygotowywanej.
- Plotka – niesprawdzona lub kłamliwa pogłoska, wiadomość przekazywana nieformalnie, najczęściej szkodząca czyjejs opinii.
- Podmiotowość pracownika – poszanowanie godności pracownika, jego indywidualnych dyspozycji i samosterowności.
- Podwładny – osoba ulokowana niżej w strukturze formalnej zakładu, zobowiązana do wypełniania poleceń przełożonego.
- Ponowoczesność – nurt myślowy, który kieruje się przekonaniem, że społeczeństwem nie rządzi historia ani postęp.
- Poradnictwo zawodowe – działalność prowadząca do podniesienia poziomu wiedzy klienta o pracy zawodowej i jego cechach pod kątem rozwiązania problemów, które zgłosił.
- Postawa wobec pracy – względnie trwała dyspozycja jednostki wyrażająca się w zachowaniach i sądach jednostki w sytuacjach pracy.
- Potrzeba – stan, w którym jednostka odczuwa chęć zaspokojenia jakiegoś braku.
- Praca grupowa – praca wykonywana przez pracowników równocześnie, jednakże od siebie niezależnie.
- Praca indywidualna – praca wykonywana przez jednego pracownika.
- Praca skuteczna – praca prowadząca do realizacji określonego celu.
- Praca zawodowa – celowa działalność człowieka polegająca na przekształcaniu dóbr przyrody i przystosowaniu ich do zaspokajania potrzeb ludzkich.
- Praca zespołowa – praca wykonywana przez pracowników, pomiędzy którymi zachodzi współdziałanie, będące rezultatem podziału pracy. Wyniki końcowe są zależne od wkładu pracy każdego z pracowników.
- Pracodawca – jednostka organizacyjna zatrudniająca pracownika lub pracowników.
- Pracownik – osoba zatrudniona w zakładzie pracy. Jest ulokowana w strukturze formalnej firmy.
- Prakseologia – nauka o dobrej robocie, czyli o pracy skutecznej.
- Profesja – zawód elitarny, wymagający długotrwałego przygotowania. Niekiedy synonim zawodu.
- Profesjonalizm – fachowość, legitymowanie się wysokim poziomem kompetencji i doskonałym wykonywaniem swojej pracy.
- Profesjonalista – osoba wykonująca zawód z grupy profesji. Także: osoba doskonale wykonująca swoje zadania zawodowe.
- Profilaktyka – działania zmierzające do niedopuszczenia lub zminimalizowania wystąpienia zagrożeń.
- Przedsiębiorstwo – jednostka gospodarcza wyodrębniona prawnie, produkująca dobra lub świadcząca usługi.
- Przełożony – osoba ulokowana wyżej w strukturze formalnej zakładu, zobowiązana do kierowania podwładnymi. Odpowiada za określony odcinek pracy firmy.
- Przestępczość – działalność sprzeczna z obowiązującym prawem.

- Relacje interpersonalne – kontakty międzyludzkie.
- Rozwój zawodowy – podnoszenie poziomu kultury pracy pracownika w rezultacie wykonywanej pracy zawodowej.
- Rutyna – błąd praktyczny polegający na bezrefleksyjnym wykonywaniu utrwalonych czynności.
- Senior – osoba w starszym wieku, mająca duży staż pracy i duże doświadczenie zawodowe i życiowe.
- Spis zawodów i specjalności – dokument zawierający wykaz wszystkich uznanych zawodów i specjalności.
- Społeczność lokalna – zbiorowość zajmująca określoną przestrzeń wystarczającą do rozwinięcia działalności przez instytucje zapewniające zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców i prowadzenie zorganizowanego, względnie samodzielnego życia osiadłego.
- Stowarzyszenie – dobrowolna, trwała organizacja ludzi realizujących wspólne cele o charakterze niezarobkowym.
- Stres w pracy – reakcja organizmu na napięcia psychiczne wywołane przez stresory związane z wymogami sytuacji przy wykonywaniu pracy.
- Struktura formalna zakładu – organizacja zakładu uregulowana dokumentami firmy.
- Struktura nieformalna zakładu – pracownicy i relacje zachodzące między nimi nieusankcjonowane formalnie.
- Styl zarządzania – sposób organizowania działalności firmy.
- System – zespół powiązanych ze sobą elementów wspólnie realizujących określone cele.
- Środowisko – składniki otoczenia człowieka oddziałujące na niego jako bodźce i wywołujące jego określone reakcje psychiczne.
- Środowisko kulturowe – oddziałujące na człowieka elementy dorobku historycznego ludzkości.
- Środowisko lokalne – zbiorowość społeczna zamieszkująca niewielki, względnie zamknięty obszar wraz z występującymi na nim instytucjami służącymi organizacji życia zbiorowego.
- Środowisko naturalne – układ geograficzny. Obejmuje elementy otoczenia będące wytworami natury.
- Środowisko pracy – elementy otaczające człowieka związane z jego pracą zawodową i wywierające na niego określony wpływ.
- Środowisko społeczne – krąg osób, rzeczy i stosunków otaczających człowieka w jego indywidualnym i zbiorowym życiu.
- Taryfikator pracowniczy – dokument zawierający zbiór przepisów regulujących zasady zatrudnienia w zawodzie i na stanowisku pracy.
- Telepraca – praca wykonywana poza siedzibą firmy. Jej rezultaty przekazywane są przy wykorzystaniu technik informatycznych i telekomunikacyjnych.
- Twórczość – tworzenie czegoś nowego, dochodzenie do czegoś.
- Twórczość zawodowa – oryginalna, nieodtwarzająca działalność pracownika w środowisku pracy zawodowej związana z wykonywaniem zadań zawodowych, poprawą warunków pracy oraz organizacji pracy.

- Typologia – szeregowanie i logiczne porządkowanie elementów danego zbioru (przedmiotów, zjawisk itp.) według zasady porównywania ich cech przyjętych w danym przypadku za znaczące.
- Umiejętności intelektualne – zdolność do biegłego wykonywania operacji intelektualnych.
- Umiejętności manualne – sprawność posługiwania się rękami przy wykonywaniu czynności.
- Umiejętności zawodowe – praktyczna biegłość wykonywania czynności zawodowych.
- Umowa o pracę – dokument zawierający wzajemne zobowiązania pomiędzy pracodawcą i pracownikiem.
- Wiedza zawodowa – wiadomości jednostki z zakresu pracy zawodowej.
- Więzi społeczne – sposób realizacji związków społecznych występujących pomiędzy członkami określonej społeczności.
- Wolontariat – dobrowolna, bezpłatna działalność na rzecz innych, wykraczająca poza obowiązki rodzinne, koleżeńskie lub przyjacielskie.
- Wspólnota – organizacja społeczna oparta na stosunkach pokrewieństwa lub na więziach spontanicznych.
- Wypalenie zawodowe – sytuacja, gdy wykonywana praca przestaje satysfakcjonować pracownika, męczy go i wiąże się ze stagnacją i zniechęceniem.
- Wypoczynek – regenerowanie sił psychicznych i fizycznych organizmu.
- Zadania rozwojowe – problemy, które człowiek ma do rozwiązania w kolejnych erach swojego życia.
- Zakład pracy – jednostka organizacyjna, która zatrudnia pracowników i funkcjonuje na określonych wcześniej zasadach.
- Zawód – wewnętrznie spójny system czynności, stanowiący dla jednostki źródło utrzymania i określających jego pozycję społeczną.
- Zdrowie – dobrostan fizyczny, umysłowy i społeczny jednostki.
- Zespół – grupa osób realizujących wspólne cele.
- Zmęczenie – stan wyczerpania organizmu spowodowany nadmiernym wysiłkiem.
- Zrzeszenie – organizacja społeczna będąca wynikiem świadomego działania ludzi skierowanego na realizację określonych zadań.